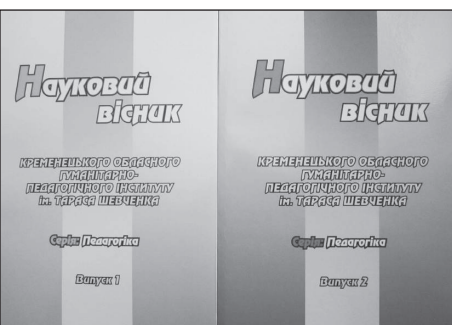


## АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД

## ЗВІСТКА ПРО НОВИЙ «ВІСНИК»

У Видавничому центрі інституту побачили світ два перші випуски "Наукового вісника" (серія "Педагогіка") Кременецького ОГПІ ім.Тараса Шевченка, де подано науковий доробок відомих українських і



зарубіжних вчених, а також наших науковців із проблем сучасної педагогіки, навчання та виховання дітей і молоді в умовах реалізації новітніх освітніх програм, особистісно-професійної позиції педагога у новій парадигмі виховання.

Очолює редакційну колегію "Вісника" доктор педагогічних наук, член-кореспондент НАПН України, професор А.С.Нісімчук. Його заступник — доктор педагогічних наук В.Є.Бенер. "Вісник" складається із семи розділів: "Загальна педагогіка та історія педагогіки", "Вища освіта", "Професійна підготовка вчителя початкової школи", "Лінгводидактика", "Теорія виховання", "Зарубеж" і "Вивчаємо досвід".

Перший випуск "Вісника" розпочинається статтею доктора педагогічних наук В.Є.Бенери "Ретродосвід підготовки наукових кадрів у вищих закладах освіти: друга половина XIX — початок XX століття", в якій аргументовано доводиться необхідність упровадження вітчизняного історико-педагогічного досвіду підготовки наукових кадрів у практику діяльності сучасного вищого навчального закладу.

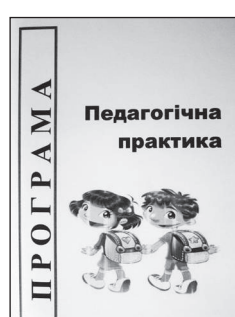
Серед 72 авторів статей обох випусків — 11 науковців із зарубіжних наукових та освітніх установ Польщі, Білорусі, Узбекистану, Болгарії, Росії та Казахстану. Вітчизняну науку представляє 61 науковець, серед яких — 9 науково-педагогічних працівників нашого інституту. Зокрема, М.С.Курач презентує тему "Використання етнодизайну у процесі трудової підготовки молоді", І.М.Комінярська та О.В.Пасічник — "Типологія уроків літератури у школі як методична проблема та шляхи її розв'язання", І.А.Онищук — "Музична діяльність як засіб самовираження", Н.В.Приймас — "Мистецтво художнього слова як джерело формування та розвитку особистості", О.В.Лукач — "Моральний розвиток особистості юнацького віку", О.В.Швець — "Сучасні технології самостійної роботи у професійній підготовці соціальних педагогів", а Р.Я.Яковшин — "Соціальна робота як система добровільної професійної діяльності соціального педагога".

## ДЛЯ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Викладачі педагогічного коледжу нашого інституту К.Г.Єрусалимець та І.О.Олійник підготували важливий навчально-методичний документ — "Педагогічна практика. Програма для вищих навчальних закладів. Освітньо-кваліфікаційний рівень "Молодший спеціаліст" спеціальності "Фізичне виховання", який отримав Гриф Міністерства освіти і науки України. Рецензували програму доктор наук з фізичного виховання і спорту, проректор з наукової роботи Східноєвропейського НУ ім.Лесі Українки, професор А.В.Цюць, декан факультету здоров'я, фізичної культури і спорту Міжнародного економіко-гуманітарного університету ім. академіка Степана Дем'янчука, професор Л.А.Завацька і проректор з наукової роботи нашого інституту, доктор педагогічних наук В.Є.Бенер.

Програма розкриває мету і завдання педагогічної та переддипломної педагогічної практики студентів спеціальності "Фізичне виховання", зміст, форми та методи організації діяльності студентів-практикантів, шляхи розвитку фізичних якостей учнів. Розроблені

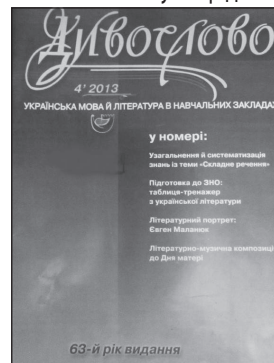
практичні рекомендації щодо проведення занять, роз'яснені права та обов'язки студентів і керівників практики, подано зразки оформлення необхідної документації. Висвітлені критерії оцінки роботи практикантів, наводиться перелік рекомендованої літератури, використання якої допоможе студентам підготуватися до проведення уроків, в організації спортивно-масової, позакласної і виховної роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів.



Автори програми зазначають, що сучасній школі потрібен учитель, який знаходиться у стані постійного пошуку нових форм організації навчального процесу, спортивно-масової та оздоровчої роботи.

## ВИСОКА ПОЕЗІЯ ДЛЯ МАЛЕНЬКОГО ЧИТАЧА

Стаття кандидата педагогічних наук, доцента О.П.Макаренка "Твори Дмитра Онковича для дітей" опублікована в науково-методичному журналі "Дивослово". Наш автор аналізує дитячі твори українського поета Дмитра Онковича та визначає чинники їх впливу на маленького читача. У статті наголошується, що поетичні збірки дитячого автора підтверджують його небуденний талант, а самі вірші наповнюють душу як дорослого, так і дитини любов'ю до рідної землі, рідного слова, до великої і малої батьківщини. Згадується істина, що лише той письменник досягає вершин творчості, чие художнє слово доходить до серця й розуму людини, а особливо дитини. Дмитро Онкович був саме таким майстром літературного цеху. Його твори мають великий вплив на формування дитячої особистості, бо в них використовується ціла низка художніх



засобів як реалістичного, так і неоромантичного характеру. У поетичному світі митця наявні основні українські національні символи: хата, город, село, елементи українського довкілля (рослинний і тваринний світ), батько-мати, рідне слово.

Словотворчість поета характеризується влучними виразами, окресленими метафорами, епітетами та порівняннями, доступними для сприйняття і розуміння маленькими читачами. "Вітер стріху куйовдив", "Окраєць хліба, мов горобчик", "Ластівки крилами стріху лоскотють", "Каченята у неба істи просять", "Дош листю долоні вимив" та їм подібні словотвори — характерні моменти творчої думки поета. Саме завдяки їм дитяча поезія Дмитра Онковича, залишаючись пізнавальною і

повчальною, стає ліричною та романтичною, а все, сказане в його віршах, западає в душу дитини раз і назавжди та формує в розумі і серці маленького читача найсокровенніше — любов до батька-матері, до Неньки-України.

## ВІЙНА У МИРНІ ДНІ

До тривожного висновку про те, що воєнні дії не припиняються й у мирний час, а набувають скритих (латентних) форм, приходимо після ознайомлення зі статтею кандидата історичних наук, доцента О.Г.Солов'я "Воєнні формування та диверсійні групи на Волині в період поділу українських земель між Польщею та більшовицькою Росією у міжвоєнний період (1918 — 39 рр.)". Стаття опублікована у збірнику наукових праць "Воєнна історія України. Волинь та Полісся", до якого включені матеріали однієї конференції, що проходила під егідою Міністерства оборони України і була підготовлена науковцями Національного військово-історичного музею України (Київ) і Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне).

У дослідженні наголошується, що в умовах перебування Волині під владою чужоземних режимів національні сили праг-

нули об'єднати українські землі в єдиній соборній державі. Для досягнення цієї мети вони використовували різні форми і засоби боротьби. Спроби політичних режимів, які панували в краї, впливати на національний рух волинян загострювали протистояння і привели до значних жертв. Історична ситуація визначалася тим, що після Першої світової війни, революції та громадянської війни Волинь опинилася в зоні активного воєнно-політичного протистояння.

Автор статті робить висновок, що діяльність військових формувань, диверсійних і терористичних груп на Волині у міжвоєнні роки XX століття була наслідком поразки національно-визвольних змагань та антиукраїнської політики радянського і польського режимів. А в таких умовах силовий фактор у протистоянні тоталітаризму сприймався як єдино можливий для захисту національних інтересів і відродження соборної незалежної держави.

## УЛАС САМЧУК ЯК ПРОСВІТНИК І ПЕДАГОГ

Автор монографії "Просвітницька діяльність і педагогічні погляди Уласа Самчука", кандидат педагогічних наук Наталія Приймас — родом із села Тилявки, що на Шумщині, яке стало родинним гніздом сім'ї Самчуків і звідки майбутній класик української прози розпочав свій шлях у широкий світ з його незвіданими життєвими і творчими горизонтами. Навчалася вона у Тилявській загальноосвітній школі, сюди ж повернулася вчителювати після закінчення Тернопільського НПУ ім.Володимира Гнатюка, тут стала членом Товариства пам'яті Уласа Самчука "Волинь", де активно працювала у сфері популяризації творчості письменника-краянину. Педагогічний фах і знання творів прозаїка визначили зміст її творчого інтересу як науковця: виховні аспекти творчості видатного українського культурно-освітнього та громадсько-політичного діяча, письменника Уласа Самчука.

Науковий інтерес опредметнився монографією, в якій аналізується становлення У.Самчука як просвітителя, громадсько-політичного діяча, а особливості формування його світогляду, а літературна спадщина розглядається в контексті історико-педагогічної проблематики та у взаємозв'язку національного виховання і мети життєдіяльності, патріотичного виховання та розвитку національної свідомості. Автор монографії дослідив вплив української етнопедагогіки на творчість письменника, довела актуальність його ідей у царині християнсько-гуманістичного й естетичного виховання, для формування та розвитку особистості й духовності нації, чим показала роль і місце спадщини Уласа Самчука у

навчально-виховному процесі сучасної школи.

Згадані акценти дослідницької роботи науковця визначили структуру її монографії. Висвітлюючи становлення світогляду та розкриваючи основні компоненти просвітницької діяльності письменника, автор стверджує, що першоджерелами його патріотизму, духовності, національної свідомості були родинна атмосфера та традиції рідного народу — носія національної культури. Просвітницька діяльність У.Самчука розгортається у період, коли національні сили намагалися подолати великопольську вплив у культурно-освітній сфері. Питання освіти, навчання й виховання у творчості письменника вирішуються через призму становлення і розвитку особистості, її самоствердження і самовираження, гармонії свободи та відповідальності. Для автора "Волині" риси ідеальної української особистості — це вміння протистояти злу, вирішувати найскладніші проблеми, боротися за свою гідність, за право жити на своїй землі. Такі погляди співзвучні сучасному принципу європеїзму у вихованні. Конкретні шляхи і засоби формування українця як європейця Самчук бачить у наступному: рідна мова, національна історія, народні символи і звичаї, національна культура, шанування рідної природи, родинних і релігійних традицій.

Звідси: центральною тематичною спрямованістю творчості Уласа Самчука, а отже, і його педагогічних і культурно-просвітницьких поглядів є національне самоусвідомлення особистості, пробудження національної свідомості народу.



## НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ У ХУДОЖНЬОМУ АСПЕКТІ

"Наукові записки" Національного університету "Острозька академія" в серії "Культурологія" (випуск 12) публікують наукові статті наших фахівців. Кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри української мови та літератури І.М.Комінярська розробляє тему "Україноцентричні пошуки національної ідентичності в трилогії Уласа Самчука "OST". Проблема аналізується за допомогою концепту національної свідомості, що виявляється в характері головного героя роману Івана Мороза. Автор статті наголошує, що поняття "національна свідомість" — одне з найбільш дискусійних питань сучасного вітчизняного літературного і філософського дискурсу. Улас Самчук стверджує: українська людина постійно намагалася змінитись від жорстокого руйнівного впливу тоталітарних систем через збереження родини, своєї моральної та релігійної сутності, а основою такого супротиву виступає вірність національному простору, зв'язок із рідною землею. Так забезпечується самозбереження людини для здійснення нею своєї національної місії.

Кандидат філологічних наук О.В.Пасічник досліджує "Топос Кременця в епістолярній спадщині Юліуша Словацького". Зображуючи малу батьківщину польського поета, автор статті виходить з того, що,

постійно сумуючи за Кременцем, у своїх листах до матері поет душевно вболіває за рідне місто та його околиці. Листи польського майстра слова до матері українською мовою переклала кременчанка Маргарита Гецевич. Крізь призму ставлення Юліуша Словацького до рідного міста розкривається концепт "малої батьківщини" як необхідної складової національного патріотизму.

Тему "Національна ідентичність художнього світу Дж.Джойса та В.Підмогильного" розкриває асистент кафедри англійської філології Олена Сафіюк. Методом порівняльного зіставлення розглядаються шляхи відображення національної "заклопотаності" у творчості ірландського й українського письменників. Наголошується, що національна природа людини закладена в ній від народження, а тому процес національної та етнічної ідентифікації проходить паралельно й у взаємозв'язку з іншими життєвими процесами людини. Особливої уваги заслуговує один з висновків автора: національний образ світу найточніше розкривається через національну ідентифікацію в опорі на бінарну позицію "своє" та "чуже". В цьому аспекті народи, що перебували під утиском чужих культур, виявляють національну "заклопотаність", яка корениться в опозиції "свого" й "чужого" національних просторів.